

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan toimikauden 2022–2025 8. kokous

Aika: tiistai 28.5.2024 klo 12–13.34

Paikka: Teams

Tiedotusasia (T)

Keskusteluasia (K)

Päätösasia (P)

Osallistujat:

Puheenjohtaja

Karjalainen Mika, maa- ja metsätalousministeriö

Neuvottelukunnan jäsenet

Björklund Satu, ympäristöministeriö (Ruusa Degermanin sijaisena)

Dag Ari-Pekka, sisäministeriö

Havumäki Hanna, puolustusministeriö

Kahra Antti, Geologian tutkimuskeskus

Kostamo Miika, GeoForum ry (asiakohdat 1–5)

Laine Yki, Suomen ympäristökeskus

Paavola Tomi, liikenne- ja viestintäministeriö

Riihisaari Tarja, Ilmatieteen laitos

Salonen Teemu, Porin kaupunki, kuntien ja Kuntaliiton nimeämänä

Tolonen Satu, työ- ja elinkeinoministeriö

von Wehrt Mike, FLIC:in edustaja (asiakohdat 1–5)

Kutsutut asiantuntijat

Hallin-Pihlatie Lena, Maanmittauslaitos

Viinikka Arto, Maanmittauslaitos

Poissa

Aalto Sami, valtiovarainministeriö

Grönholm Marko, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä

Käyhkö Nina, Turun yliopisto, FIUGINET:n edustajana

Laaksonen Heli, Maanmittauslaitos

Pesu Matti, Väylävirasto

Reini Jari, Maanmittauslaitos

Tammisto Rina, Tilastokeskus

Tenhunen Petri, Digi- ja väestötietovirasto

Sihteeri

Horppila Hanna, Maanmittauslaitos

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mika Karjalainen avasi kokouksen. Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen [pöytäkirja](#).

3. Julkishallinnon yhteinen laserkeilausaineiston prosessointialusta (T/K)

Arto Viinikka Maanmittauslaitoksesta kertoi prosessointialustasta, joka on rakennettu kansallisessa laserkeilaus- ja ilmakuvausohjelmassa (KALLIO) tuotettavien laserkeilausaineistojen käsittelyyn.

Alusta pystytettiin maa- ja metsätalousministeriön vuosina 2020–2022, mutta sittemmin rahoittajina ovat olleet yhteistyöorganisaatiot. Viime vuosi oli jo ylläpitovaihetta, mutta käyttö on alkanut kunnolla vuoden 2024 alusta. Prosessointialustasta on erillinen yhteistyösopimus, mutta se kulkee yhtä matkaa KALLIO-sopimuksen kanssa. Palvelun omistaa Maanmittauslaitos ja sitä ylläpitää Tieteen tietotekniikan keskus (CSC). Kehittämistä ohjaa ohjausryhmä.

Prosessointialusta mahdollistaa käyttäjäorganisaatioille kansallisen laserkeilaus- ja ilmakuva-aineiston hyödyntämisen tietoturvallisesti alustan laskentakapasiteetin ja paikkatieto-ohjelmien avulla. Alustan rakentamisessa on otettu huomioon KATAKRI* -vaatimukset ja se on auditoitu KATAKRI-vaatimuksia vasten. Tällä hetkellä alustalla on Maanmittauslaitoksen Laserkeilausaineisto 5p kokonaisuudessaan vuosilta 2019–2023 ja Maanmittauslaitoksen valtakunnalliset 4-kanava ortokuvat vuosilta 2019–2023. Uudet aineistot päivittyvät alustalle Maanmittauslaitoksen järjestelmistä automaattisesti niiden valmistuttua. Prosessointialustaa voivat käyttää yhteistyösopimuksen solmineet organisaatiot. Myös uusia organisaatioita voidaan ottaa prosessointialustalle.

4. Arvokkaat tietoaineistot - teemaluokka meteorologiset aineistot, Eurooppalainen toteutus (T/K)

Tarja Riihisaari Ilmatieteen laitokselta kertoi [RODEO-hankkeesta](#), joka tuottaa yhteiseurooppalaisen tietoinfrastruktuurin meteorologisten tietoaineistojen avoimeen jakamiseen. Hanketta vetää Ilmatieteen laitos ja se on saanut rahoitusta [Digital Europe](#) -instrumentista ja [EUMETNET](#):lta.

Tavoitteena on täyttää Avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoasetuksen velvoitteet meteorologisen datan osalta mahdollisimman tehokkaasti toteutettuna. Samalla tehdään ohjelmistokehitystä, josta hyötyvät myös sellaiset meteorologiset laitokset, joilla ei ole mahdollisuuksia kehittämiseen. Tällä parannetaan tietoaineistojen saatavuutta kaikkialta Euroopasta, tietojen laatua ja käyttöä sekä ulkopuolisille käyttäjille että meteorologisten laitosten välillä. Datan saatavuus ja mahdollisuus yhdistellä eri teemaluokkia mahdollistaa uusia innovaatioita ja tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi erityisesti ilmastonmuutokseen liittyen. Saadaan parempia säävaroituksia ja -ennusteita ja palveluita yleisölle ja sääkriittisille teollisuuden aloille.

Hankkeessa käytetään EUMETNETin olemassa olevia ohjelmarakenteita. Projektissa kehitetään käyttöliittymä datan hakemiseen, HVD:n vaatimat rajapinnat ja metatietokatalogi tietojen löytämiseen. Rakennettava ”Federated data sharing- rakenne” vastaa Data Spaces -konseptia. Hankkeessa myös parannetaan yhteydenpitoa tiedon omistajien ja käyttäjäyhteisöjen kanssa sekä tuetaan kansallisten tietoportaalien ja API:iden käyttöönotossa. Hanke koostuu työpaketeista, joiden vetovastuut on jaettu hankkeen eri osapuolille.

Ensimmäiset rajapintapalveluiden prototyyppit alkavat valmistua. Riihisaari toivoi, että INSPIRE tukee OGC:ssa kehitettyjä standardeja. Kolmivuotisesta hankkeesta on puolet jäljellä. EUMETNET ottaa toteutukset hallintaansa ja käytännössä vastuuttaa ylläpidon jäsenorganisaatioille, jotka saavat siitä korvauksen.

5. Tour-de-table

Puheenjohtaja Mika Karjalainen sanoi, että paikkatietojen riskiarviotyöryhmän työ on päättymässä ja raportti ilmestyy lähiaikoina.

Karjalainen kertoi myös, että maa- ja metsätalousministeriössä työstedään Maanmittauslaitosta koskevaa strategiaa. Siinä määritellään suuntaviivat Maanmittauslaitokselle mm. paikantamisen perustalle ja peruspaikkatietojen tuottamiselle seuraaviksi kymmeneksi vuodeksi. Edelliset on tehty 2002 ja 2010. Nyt meneillään on tilannekuvan luominen. Karjalainen sanoi pyytävänsä tähän liittyen osalta PATINEn jäseniä keskusteluaikoja. Elo-syyskuussa on tarkoitus käydä ministeriötasolla keskustelua tietojen käytöstä ja käyttötarpeista kohdistuen nimenomaan Maanmittauslaitoksen lakisääteiseen tehtäväkokonaisuuteen. Strategian pitäisi valmistua loppuvuodesta.

Hanna Havumäki puolustusministeriöstä täydensi, että paikkatiedon kansallinen riskiarvio luovutetaan valtiovarainministerille, kun se on ilmestynyt. Hän sanoi, että tarvitaan vielä tarkempia selvityksiä ja mahdollisesti muutoksia lainsäädäntöön. Vaikka riskiarvio koskee lähinnä julkisen sektorin tuottamaa tietoa, yrityssectorille tulee kohdistumaan CER-direktiivi. Todettiin, että yritykset ovat kriittinen ja iso toimija. Ne olisi hyvä ottaa mukaan kansallisen riskiarvioinnin seuraavassa vaiheessa. Havumäki mainitsi myös, että [KALLIO-yhteistyö](#) etenee uuden suunnittelukauden myötä.

Teemu Salonen Porin kaupungilta sanoi, että turvallisuustilanne paikkatietoasioissa huolestuttaa kuntia edelleen, ja mainitsi esimerkkeinä kaavatietojen julkistamisen koneluettavana liittyen RYHTI-hankkeeseen ja johtotiedot. Salonen sanoi, että tiedot ovat peräisin kunnista, mutta ne eivät voi vaikuttaa, missä ja miten ne julkaistaan. Hän mainitsi myös Indiko-hankkeen (Kunnan infrapalvelujen digitalisointi sekä koulutusmateriaali kunnan kriittisen infran hallinnointiin). Samalla hän ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että laserkeilausaineistojen prosessointialustassa on otettu turvallisuusasiat huomioon.

Satu Björklund ympäristöministeriöstä sanoi, että KATJA-asetus, jossa säädetään yhteentoimivassa tietomallimuodossa laadittujen kaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta on huomioitu turvallisuustyö, jota on tehty laajassa yhteistyössä mm. turvallisuusviranomaisten ja kuntien kanssa jo yli kahden vuoden ajan. Myös paikkatiedon kasaumavaikutuksia on arvioitu kaavatietojen osalta. RYHTI-järjestelmän tekninen toteutus tehdään kansallisen turvallisuusauditointikriteeristön mukaisesti (KATAKRI). Hän kertoi, että esim. maanalaisia tietoja ei jaeta avoimesti. Björklund totesi, että toivottavasti laajemmassa paikkatietojen riskiarviossa on käytetty lähteenä valtioneuvostotasoista uhka- ja riskiarviota kaava- ja rakennustiedoista. Hän mainitsi myös, että vireillä on rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen viranomaisten välisen tiedonvaihdon turvaamiseksi. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 23, ja tavoitteena on, että laki tulisi voimaan kuluvan vuoden loppupuolella tai vuodenvaihteessa.

Antti Kahra GTK:lta kertoi, että geotiedon kehitysohjelma on päättymässä. Uusi Hakku-palvelu julkistetaan lähiaikoina ja siitä tiedotetaan enemmän syksyllä.

Heli Laaksonen Maanmittauslaitoksesta oli estynyt osallistumasta kokoukseen, mutta toimitti seuraavat terveiset: Ilmakuvauskausi (kansalliset ohjelmat) on käynnistynyt hyvin aurinkoisten säiden siivittämänä, mutta GNSS häirintä jossain määrin häiritsee toimintaa. Ratkaisuja haasteeseen etsitään, mutta on mahdollista, että erityisesti kaakkoisimman Suomen alueelta dataa ei saada kokonaisuudessaan kerättyä tänä vuonna. Ilmakuvaus- ja laserkeilaustuotannon etenemistä voi seurata Maanmittauslaitoksen [Tilannekartasta](#). Maanmittauslaitos on julkaissut vanhan kartta-aineistonsa saataville georeferoituna paikkatietona, ks. [uutinen](#).

6. GeoForum ry:n kuulumiset (T/K)

GeoForum ry:n toiminnanjohtaja Miika Kostamo joutui poistumaan ennen tätä asiakohtaa, mutta toimitti GeoForumien toiminnasta seuraavat terveiset:

GeoForum Summitin ohjelman julkaisu lähennee ja ensimmäinen versio siitä tulee ulos kesäkuun alussa heti puhujahaun päätyttyä <https://2024.geoforumsummit.fi/>.

Viime vuoteen verrattuna ison muutos on, että tapahtuma järjestetään maksuttomana osallistujille mukaan lukien asiantuntijaseminaari, tietoiskut sekä kaksipäiväinen paikkatietoalan näyttely. Tämän on mahdollistanut viime vuotta runsaampi kumppanien osallistuminen tapahtumaan.

GeoForum valmistelee FLICin kanssa 11.9. pidettävää [Paikkatietojen turvallisuusseminaaria](#), joka järjestetään Maria 01 kampuksella Helsingissä.

7. INSPIRE-toimeenpano

Lena Hallin-Pihlatie Maanmittauslaitoksesta kertoi EU-komission [GreenData4All](#)-aloitteesta INSPIRE- ja ympäristötietodirektiivien päivittämiseksi. Komissio pyysi suunnitelmiinsa palautetta, jota oli mahdollisuus antaa [Have you say](#) -portaalissa 26.2.-25.3.2024 (hakusana Inspire). Palautteita tuli 61, joista viisi Suomesta. Seuraava mahdollisuus vaikuttaa pitäisi koittaa syksyllä, mutta saattaa viivästyä.

Hallin-Pihlatie kertoi terveisiä 17.5. järjestetystä [MIG-T -kokouksesta](#). Vuoden 2023 [INSPIRE-raportointi](#) on julkaistu Suomen osalta. INSPIREN teknisistä ohjeista, skeemoista ja UML-malleista on tullut ja tulee heinäkuun loppuun mennessä uusia versioita johtuen syksyn 2023 [lainsäädäntömuutoksista](#).

Vanhat skeemat ovat edelleen valideja tämän vuoden INSPIRE-seurannassa, mutta eivät enää vuoden 2025 seurannassa. INSPIRE-rekisteripalvelusta on avoinna [kysely](#), johon toivotaan vastauksia käyttäjiltä. Suomessa on käytössä sisäpalvelu nimeltään Luettelopalvelu. Seuraavat MIG- ja MIG-T -kokoukset ovat syyskuussa.

Avoimen datan -direktiivin täytäntöönpanoa koordinoi Suomessa valtiovarainministeriö, joka on koostanut yhdessä tiedontuottajien kanssa listauksen tunnistetuista arvokkaista tietoaineistoista (HVD). Osa arvokkaista tietoaineistoista kuuluu myös INSPIRE-direktiiviin soveltamisalaan. INSPIRE:n metatietototeutus riittää lähes täysin, mutta Avoimen datan direktiivin mukaiset arvokkaat tietoaineistot tulee metatietokuvauksissaan merkitä arvokkaiksi tietoaineistoiksi. Komission ohje on viivästynyt, joten metatietotäydennyksen tekemisestä Paikkatietohakemistossa on päädytty laatimaan kansallinen ohje yhteistyössä muiden jäsenmaiden, valtiovarainministeriön ja Avoindata.fi:n kanssa. Asiasta on julkaistu [palvelutiedote](#). Ohjeissa on otettu huomioon komission suosittelema [DCAT-AP-HVD](#)-metatietoprofiili. Suomi ei vielä ottanut sitä käyttöön, ilmeisesti eivät muutkaan jäsenmaat olet ehtineet tehdä sitä.

Valtiovarainministeriö vastaa HVD-raportoinnista Suomen osalta. DC-CNECT järjestää 4.6. klo 11 [HVD-raportointia käsittelevän webinaarin](#), johon voi osallistua. DG ENV on lähettänyt MIG-jäsenille kyselyn "Preferred approaches for a good practice that maximizes the reuse of INSPIRE for HVD" ja odottaa yhtä vastausta per jäsenmaa 12.6. mennessä. GeoDCAT-AP metatietoprofiilin luonnos on tulossa kommentteille kesän aikana. Tavoitteena on luoda uusi [GeoDCAT Good Practice -ohje/suositus](#), joka valmistuisi syksyllä 2024.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään torstaina 29.8.2024 klo 12–14.